

# Monmouthshire Select Committee Minutes

Meeting of Pwyllgor Craffu Oedolion held at Remote Microsoft Teams Meeting  
Dydd Iau, 2ail Gorffennaf, 2020, 10.30 am

## CYNGHORWYR YN BRESENNOL

Cynghorydd Sirol F. Taylor (Chairman)

Cynghorydd Sirol: L.Brown, L.Dymock,  
R. Edwards, M.Groucutt, R. Harris, P.Pavia,  
M. Powell, S. Woodhouse, A.Davies and  
A. Easson

Also in attendance: T. Crowhurst

## SWYDDOGION YN BRESENNOL

Julie Boothroyd, Chief Officer Social Care,  
Safeguarding and Health  
Eve Parkinson, Pennaeth Gwasanaethau i Oedolion  
Shelley Welton, Lead Commissioner Transformation  
Ceri York, Group Manager Service Development  
and Commissioning  
David Jones, Pennaeth Diogelu'r Cyhoedd  
Gillian Dicken, Prif Swyddog Iechyd yr Amgylchedd  
(Masnachol)  
Hazel Ilett, Rheolwyr Craffu  
Robert McGowan, Swyddog Polisi a Chraffu  
Richard Drinkwater, Community Hub Manager

### **1. Cychwyn Cyfarfod**

Gofynnodd y cadeirydd i swyddogion gyflwyno eu hunain ac atgoffodd yr aelodau o weithredoedd y cyfarfod blaenorol. Roedd y gweithredoedd yn cynnwys ysgrifennu llythyr o ddiolch i staff gofal cymdeithasol ac ysgrifennu at Fwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan i ofyn am wybodaeth ar ystod o faterion a nodwyd gan y pwyllgor dethol.

### **2. Datganiadau o Fuddiant**

### **3. Trosolwg o'r System Olrhain a Diogelu sy'n gweithredu yng Ngwent.**

Cyflwynwyd trosolwg cyffredinol i'r pwyllgor o'r sefyllfa bresennol a'r system Profi Olrhain Diogelu (POD) sydd wedi bod yn gweithredu ers mis. Dywedodd swyddogion fod y cydweithrediad ag iechyd a Chyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen wedi bod yn gweithio'n dda hyd yn hyn. Roedd tua 300 o brofion yn cael eu gwneud bob dydd a hyd yn hyn, dim ond 1% o'r profion oedd yn bositif. Esboniwyd, oherwydd bod nifer yr achosion yn llai na Lloegr, mae'r system yn dra gwahanol i'r system sy'n gweithredu yn Lloegr, gyda Swyddogion Iechyd yr Amgylchedd y cyngor yn chwarae rhan hanfodol wrth olrhain cyswllt. Clywodd yr aelodau fod staff presennol yn arwain ar olrhain cyswllt, ond yn y tymor hwy, mae'n debygol y bydd angen recriwtio rolau. Clywodd y pwyllgor fod y ffordd hollol newydd hon o weithio wedi ei gwneud yn ofynnol i wneud cryn dipyn o waith dros gyfnod byr iawn i sefydlu system weithredu.

Dywedodd swyddogion mai un o'r manteision allweddol i'r awdurdod lleol sy'n arwain ar POD yw gwybod a deall yr ardal yn dda iawn, fel y gall y tîm ymateb yn gyflym yn wahanol i'r system genedlaethol yn Lloegr. Mae'r tîm yn gweithio'n rhagweithiol gydag iechyd i ddeall beth allai'r materion fod ac er enghraifft, roeddent wedi bod mewn cysylltiad â rhai o'r gweithfeydd prosesu cig i sicrhau eu bod yn gyfarwydd â'r hyn y gallant ei wneud o ran gweithredu ataliol. Clywodd yr aelodau fod ail ganolfan brofi

wedi agor ddoe ym Mlaenau Gwent (yn ychwanegol at Rodney Parade) a bod hyn yn debygol o gynyddu nifer y canlyniadau cofid positif.

#### Cwestiynau:

- Mae pryderon yn ymwneud â ffermwyr yn ymweld â lladd-dai a safleoedd prosesu cig. A oes protocoliau ar waith i sicrhau bod masgiau'n cael eu gwisgo, ni waeth a oes gan y person symptomau?  
*Mae Ffermio a Lladd-dai a gweithfeydd prosesu cig yn cael eu rheoleiddio gan yr Asiantaeth Safon Bwyd a hefyd yn cael eu llywodraethu trwy'r Weithrediaeth Iechyd a Diogelwch, felly dylent fod yn dilyn canllawiau, ond bydd swyddogion yn codi pryderon ynghylch pellhau cymdeithasol gyda nhw.*
- A yw profion gwrthgyrff yn dal i gael eu cynnal, a fyddai'n caniatáu i bobl ddychwelyd i'r gwaith gyda rhywfaint o imiwnedd?  
*Ar hyn o bryd, mae pryderon ynghylch dibynadwyedd y prawf gwrthgyrff, felly mae'n cael ei dreialu mewn ysgolion fel cam cyntaf.*
- A allwch esbonio'r adnoddau o amgylch y system POD a'r paru gyda Thorfaen. Beth sy'n digwydd pan fydd SionIA yn dychwelyd i'w swydd dydd i ddydd?  
*Mater i Lywodraeth Cymru (LIC) yw penderfynu ar hyn. Rydyn ni'n disgwyl ymateb ganddyn nhw'r wythnos hon i weld beth fyddan nhw'n ei gefnogi. Mae LIC a chydweithwyr iechyd yn disgwyl y byddwn yn amsugno'r costau am y tro, o ystyried nad yw SionIA yn cyflawni eu dyletswyddau arferol oherwydd cau llawer o adeiladau bwyd a manwerthu, ond pan fydd swyddogion yn dychwelyd i'w rolau arferol, bydd angen i ni recriwtio pobl yn benodol. Wrth i brofi cynyddu, bydd angen i ni gynyddu nifer ein staff POD, ond rydym yn aros am eglurder. Y rhesymeg dros bartneru â Chyngor Torfaen oedd lleihau dyblygu ymdrech ac elwa ar ddysgu ar y cyd. Roedd yn symudiad symbiotig i'r ddau gyngor ddechrau fel hyn ac fe'n galluogodd i weithredu ar lefel leol iawn. Rydym wedi bod yn hyblyg ac wedi helpu gyda rhai digwyddiadau yn Ysbyty Brenhinol Gwent a hefyd digwyddiadau yng Ngogledd Cymru, yr ydym wedi dysgu drwyddynt yn fawr.*
- A allwch chi egluro sut mae data'n cael ei gasglu a pha mor ddefnyddiol yw'r data i'n galluogi i ymateb ar lefel leol?  
*Anfonir holl ganlyniadau'r profion drwedd i Ysbyty St Cadog, felly nid oes gennym yr un anhawster ag sydd gan Loegr gyda data. Mae gennym gysylltiadau agos â chydweithwyr iechyd sy'n darparu data lleol inni fel y gallwn ymateb yn gyflym. Er nad oes gennym rai o'r un anawsterau â Chaerlŷr, rydym yn gwybod bod agosrwydd a lleoedd cyfyng fel y rhai mewn lleoliadau ffatri, yn enwedig manau ymneilltuo fel ystafelloedd te ac ardaloedd ysmygu, yn feysydd lle gall yr haint ledaenu'n hawdd. Mae gennym system y tu allan i oriau ledled Gwent i gydlynu unrhyw gamau ehangach fel cyfnodau clo lleol, pe bai hyn yn angenrheidiol. Hyd yn hyn, rydym wedi olrhain 68 o bobl yng Ngwent ac olrhain tua 36% o'r rhai a olrheiniwyd gan staff Sir Fynwy, felly rydym yn teimlo'n fwy hyderus fel cyngor yn ein dealltwriaeth o hyn.*
- Pa mor gyflym ydych chi'n cysylltu â rhywun sydd wedi bod mewn cysylltiad â rhywun sydd wedi profi'n positif? A yw'r broses POD hefyd yn berthnasol i weithwyr cartrefi gofal?  
*Cysylltir â phobl o fewn 48 awr, sy'n weddol gyflym. Mae'r cyfryngau wedi ymdrin â straeon am bobl nad ydynt yn ymateb, ond nid ydym wedi canfod bod hyn yn peri problem gyda phobl yn gyffredinol yn gydweithredol iawn. I gadarnhau, mae'r broses POD hefyd yn berthnasol i weithwyr cartrefi gofal.*

- Rydych wedi ymdrin â phryderon ynghylch rhannu gallu, adnoddau a gwybodaeth, ond a gaf i ofyn a yw diogelwch data a llywodraethu data wedi'i ystyried yn llawn?  
*Rydym yn glir iawn gyda phwy yr ydym yn rhannu'r data ac o ran ein proses lywodraethu, mae'r materion diogelwch data wedi'u datrys yn llawn.*
- Ydych chi'n gallu cynnig y gyfradd R ar gyfer Sir Fynwy? Ble mae'r canolfannau profi?  
*Na, mae yna lawer o gymhlethdodau o ran cyfrifo'r R. Mae'r 68 prawf positif yn ffigur Gwent Eang. Yr hyn sy'n ddiddorol yw nifer yr achosion asymptomatig, oherwydd dim ond pobl symptomatig yr ydym yn profi ar hyn o bryd. Y canolfannau yng Ngwent yw Rodney Parade, Casnewydd a'r ganolfan newydd ym Mlaenau Gwent a agorodd ddoe. Mae profion cartref ar gael, ond mae nifer uchel o fethiannau oherwydd nad yw profion wedi'u cwblhau'n iawn.*
- A oes gennym ni ddigon o wybodaeth ar gael i annog pobl i gael eu profi hyd yn oed os mai dim ond mân symptomau sydd ganddyn nhw? Sut ydyn ni'n estyn allan i gymunedau Du a Lleiafrifoedd Ethnig (BAME)?  
*Mae gennym swyddog medrus iawn yn ein Tîm Cymunedau a Phartneriaethau y mae ei rôl yn cynnwys cysylltu'n uniongyrchol â chymunedau BAME yn Sir Fynwy ac mae'n rhannu gwybodaeth â chymunedau trwy rwydweithiau sefydledig, er mwyn sicrhau bod pawb yn derbyn yr arweiniad.*

#### Casgliad y Cadeirydd:

Mae'r adroddiad wedi darparu trosolwg defnyddiol iawn o'r system POD newydd ac wedi rhoi llawer mwy o hyder i'r pwyllgor fod y broses yn gweithio'n dda a'n bod wedi paratoi'n addas rhag ofn bod gennym ail don o'r firws.

#### **4. Trosolwg o Gartrefi Gofal i Bobl Hŷn yn Sir Fynwy ac effaith COVID-19.**

Dywedodd y Prif Swyddog fod yr adroddiad hwn y gofynnodd y pwyllgor amdano yn amserol a'i fod yn galluogi aelodau i gael golwg ar y materion allweddol sy'n wynebu cartrefi gofal cyn unrhyw ymchwiliad cyhoeddus yn y dyfodol. Cyflwynodd yr adroddiad yn cynghori bod Sir Fynwy wedi profi 27 marwolaeth mewn cartrefi gofal, sy'n ddinistriol i'r teuluoedd yr effeithir arnynt ac eglurodd fod angen gofal wrth symud ymlaen. Mae gennym ddata sy'n ein helpu i ddeall y darlun a'r cyd-destun - er y bu dirywiad yn y ddeiliadaeth gyfredol mewn cartrefi gofal, nid yw hyn oherwydd covid 19 yn unig. Mae'n bwysig cydnabod bod rhai lleoliadau yn newydd ac nad ydyn nhw'n cyflawni eu niferoedd yn llawn ac mae rhai wedi cael cyfarwyddyd gan y rheolyddion allanol i leihau niferoedd wrth gymryd camau penodol. Mae gweithio mewn partneriaeth wedi bod yn bwysig iawn, gyda chartrefi gofal angen llawer mwy o gyswllt a chefnogaeth. Roedd Offer Amddiffynnol Personol (OAP) yn bryder mawr, roedd lleoliadau gofal fel arfer yn cyrchu eu rhai eu hunain, ond gyda chyfyngiadau yn golygu na allent gael mynediad iddo, roedd yn rhaid i ni sicrhau system ddosbarthu effeithiol. Mae rheoli heintiau hefyd wedi bod yn fater o bwys, gyda chanllawiau newidiol yn gyflym. O ran rhyddhau a phrofi o'r ysbyty, mae'r weithdrefn wedi'i diwygio i ofyn am brawf negyddol 48 awr cyn ei ryddhau. Mae llai o dderbyniadau wedi effeithio ar sefydlogrwydd ariannol cartrefi gofal ac os yw lleoliadau wedi cael achos, maent wedi'u cyfyngu ar dderbyn cleifion newydd.

O ran yr hyn sy'n digwydd nesaf a sut rydym yn symud ymlaen, rydym yn nodi'r cymorth sydd ei angen ar ddarparwyr i barhau yn y dyfodol agos. Byddwn yn cadw gweithdrefnau ar waith sydd wedi helpu ein cartrefi gofal. Mae angen i ni ddeall y cynhwysedd ar gyfer gwelyau yn well a rhaid inni barhau i sicrhau bod OAP ar gael. Rhaid i ni hefyd sicrhau ein bod yn darparu arweiniad clir ar reoli heintiau. Rydym yn aros am newyddion gan Lywodraeth Cymru (LIC) ar y 'Gronfa Caledi' ac a fydd yr arian hwn yn parhau ar ôl mis Mehefin. Yn ogystal, rydym yn gweithio gyda lleoliadau i ystyried yn bragmataidd sut y gallant gymryd cleifion newydd i mewn.

### Cwestiynau:

- A fu unrhyw heriau wrth ddehongli canllawiau LIC a hawlio'r cyllid caledi?  
*Rydym wedi rhoi cymaint o wybodaeth â phosibl i leoliadau ar ganllawiau LIC ac rydym wedi eu cynorthwyo i hawlio arian i'w cynorthwyo. Rydym wedi cael un hawliad wedi'i herio, sy'n siomedig, gan fod darparwyr angen yr arian hwn i oroesi.*
- O ran OAP, mae gan rai ardaloedd gormod o OAP a phroblemau ei storio. A oes gennym yr eitemau cywir a storfa ddigonol o'r rhain ar gyfer unrhyw 2<sup>il</sup> don ?  
*Mae gennym gyflenwad OAP da ac mae gennym storfeydd yn y sir sy'n hygyrch 24/7 os oes angen. Rhoddodd y Fyddin arweiniad i LIC ar ddarparu beth yr oedd eu hangen i ardaloedd, yn hytrach na chyflenwi'r hyn a oedd ar gael yn syml. Rydym mewn sefyllfa hyderus wrth symud ymlaen o ran OAP.*
- Pa mor hywerth yn economaidd yw'r sector?  
*O ran hyfywedd tymor hir, mae angen proffil mwy ar gartrefi gofal. Mae 2.5% o'r boblogaeth yn byw mewn cartref gofal, felly efallai nad yw ar radar y mwyafrif o bobl, ond mae'n fater o bwys o ran yr hyn sydd gan y dyfodol i'r sector hwn ac i bobl sydd angen gofal preswyl. Byddwn yn gallu rhannu diweddariad ar Ffordd Grug pan fyddwn yn gliriach ynghylch y cyllid.*
- I ba raddau y mae angen dull adfer tymor hir er mwyn i'r cartrefi hyn gynnal eu hunain?  
*Mae hwnnw'n fater allweddol nad oes gennym ragwelediad ar ei gyfer ar hyn o bryd.*
- Ydyn ni'n ddigon o staff? A oes unrhyw anawsterau yn recriwtio?  
*Rydym yn ffodus bod gennym lefelau staffio da ar hyn o bryd.*
- A oes protocolau clir ar waith i egluro rheolaeth heintiau?  
*Mae rheoli heintiau a rheoli ymddygiad o amgylch pellter cymdeithasol a rhannu ceir yn uchel ar ein radar. Mae Swyddogion Iechyd yr Amgylchedd (SionIA) yn gweithio'n agos gyda thimau Gofal Cymdeithasol i sicrhau bod cyfathrebu clir ar reoli heintiau. Nid mater i gartrefi gofal yn unig yw hwn ond hefyd i weithwyr gofal cartref ac asiantaeth ac mae'n rhywbeth rydyn ni'n gweithio'n agos arno ar draws Gwent.*
- Ychydig iawn o sôn sydd wedi bod am ofalwyr di-dâl a'r sector iechyd. Mae gofalwyr di-dâl wedi awgrymu mewn rhai arenâu eu bod wedi teimlo eu bod wedi cael eu hanwybyddu'r holl ffordd trwy'r broses hon. Yn sicr mae angen i hyn newid.  
*Mae hwnnw'n bwynt teg, ond hoffwn eich sicrhau, er bod y ffocws ar ysbytai i ddechrau, bod hynny oherwydd y canfyddiad y byddai ysbytai'n cael eu gorlwytho ag achosion coronafirws, ond nid oedd hynny'n wir. Rydym wedi gweithio'n agos ar ryddhau o'r ysbyty gydag iechyd. Rydym hefyd wedi gwneud llawer o waith gyda gofalwyr ar sut y gallwn eu cefnogi, ond ni fydd newidiadau sylweddol i'r gwasanaethau y gallwn eu cynnig iddynt yn y tymor byr ac rydym wir yn cydnabod bod y gwasanaethau hyn, fel gwasanaethau dydd, yw'r hyn sy'n wirioneddol bwysig iddyn nhw. Rydym wedi dysgu llawer trwy'r broses hon. Rydym yn ymgysylltu'n gyson ag iechyd ac rydym wedi ein hintegreiddio i ryw raddau yn lleol ond yn rhanbarthol, mae wedi'i rampio i fyny. Mae'r rhuthr i ryddhau pobl o'r ysbyty yn debygol o fod yn faes i'w drafod yn y dyfodol. Mae unrhyw weithio gydag iechyd wedi'i wella'n aruthrol gan y cyflymder yr ydym wedi'i gyflawni trwy'r argyfwng hwn a chredaf fod yn rhaid i ni gydbwysu hyn yn erbyn y sefyllfa.*
- A yw ysbytai Nightingale wedi'u datgymalu?

*Na, cadwyd y rhain hyd y gwyddom am gyfnod y gaeaf i ddarparu ar gyfer unrhyw ail don o'r firws. Mae ysbyty'r Faenor yn barod i agor ym mis Tachwedd os oes angen.*

#### Casgliad y Cadeirydd:

Mae'r pwyllgor yn diolch i swyddogion am friffio'r aelodau ar y sefyllfa. Mae'r pwyllgor yn bryderus iawn nad yw'r 'Gronfa Caledi' wedi'i chadarnhau eto ar ôl mis Mehefin ac rydym yn aros am eglurhad pellach gan LC ar y mater hwn. Fel cadeirydd cyfarfod olaf y pwyllgor hwn, anfonaf yr e-bost a gefais gan Fwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan a bydd y Cyngorydd Simon Howarth yn cadeirio eich cyfarfod nesaf. Diolch i'r aelodau am flwyddyn gynhyrchiol a'r holl swyddogion am ein cynorthwyo yn ein gweithgaredd craffu.

#### **5. Work Programme**

Mae'r pwyllgor yn cytuno bod hyn yn cael ei ddatblygu a bydd yn trafod mewn cyfarfod anffurfiol yn y dyfodol.

#### **6. Cadarnhau cofnodion y cyfarfod blaenorol**

Cytunwyd fel dull gwir a chywir.